

Korruption och mutor i svenska företag

För att identifiera bedrägeri och korruption måste du verkligen vilja hitta det, inte bara nöja dig med att du letar efter det. Det duger heller inte att hoppas på att andra såsom revisorer och visselblåsare ska tala om var det finns. Större krav bör ställas på såväl revisorer som transaktionshanterare, som banker. Även om Sverige rankas högt i världen förekommer korruption i företagsvärlden mer än många tror. Genom att sätta den sunda konkurrensen ur spel kostar det mer för alla parter utom just den enskilde som får den otillbörliga förmånen.

Carina Sörqvist är expert med många års erfarenhet av förebyggande och utredande av bedrägeri och korruption i stora företag inom många olika branscher. Carina är ekonom och arbetade tidigare som internkontrollchef i ett multinationellt företag och har sedan 2003 varit seniorkonsult och specialist inom utredning av misstänkta oegentligheter. Carina håller många föredrag och utbildningar, mestadels anlitad av stora företag och organisationer men även öppna utbildningar såsom FAR-kursen "Upptäck bedrägeri, korruption, och andra oegentligheter – snabbt och tidigt!"

Korruptionens skadeverkningar på en organisation är ofta monumental

Bedrägeri bör nämnas i samband med korruption då det inte alltid är så självklart var gränsen går mellan dessa begrepp. Bedrägeri och korruption är en **medveten** och **oetisk aktivitet** som utförs av någon (både extern och intern) för egen vinning och som därmed orsakar skada på kort eller lång sikt. Ägare och ledning är inte alltid medvetna om förekomsten men man ska inte tro att det enbart handlar om oärlig personal, vilket självklart kan vara en faktor. Dock är det inte alltid dessa personer som tjänar mest på att ge eller ta emot mutor. Effekterna av bedrägeri och korruption är oftast betydligt större än man först ser. En muta kan resultera i att företaget stängs ute från nästa upphandling och kanske får säga upp personal då försäljningen minskar. Varumärket skadas och den interna kulturen försämras betydligt.

Den vanligaste typen av korruption är den som sker mellan personer i olika bolag (leverantör/kundförhållande) och även den mellan företag och offentliga organisationer. Det vi oftast läser i media är det riktigt stora internationella händelserna men det är mer vanligt med mutor som är betydligt mindre belopp. Ofta handlar det om tjänster som utförs privat för kundens representant utan att faktureras, kundens privata resor som betalas av leverantör samt privat utrustning och material som betalas av leverantören.

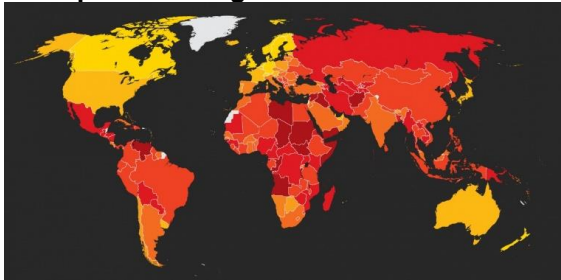
En annan vanlig korruption är den så kallade vänskapskorruptionen där man genom släktskap eller nätverk åsidosätter en sund konkurrens och väljer att anlita personer baserade på annat än kompetens och kvalitet.

*Carina Sörqvist,
Antikorruptionsexpert, C&T
Access Point AB*

"Hållbarhet för mig personligen är att det ska vara nyttigt för mig och inte skadligt för andra. I min yrkesroll ser jag främst till de hållbara företagen som genom lönsamhet är trygga investeringar, attraktiva arbetsplatser och som kan bidra till vårt samhälle och välfärd genom att generera skatteintäkter. Korruption är något som äventyrar företagets hållbarhet och snedvrider en sund konkurrens."

Korruption i Sverige

Figur: TIs CPI för 2018, Sverige rankades som det tredje minst korrumpierade landet i världen, efter Danmark och Nya Zeeland, med en score om 85 av 100 möjliga. Sudan och Syrien rankades som de mest korrumpa länderna i världen.

Ser man till TIs (Transparency International) korruptionsindex ligger Sverige bland de bäst rankade i världen. Notera dock att den undersökningen baseras på uppfattningar om korruption inom offentlig sektor. Ju fler stora korruptionshärvor som diskuteras i media desto sämre blir den allmänna uppfattningen. Den korruption vi, som tur är, inte har så mycket av i Sverige är den inom det offentliga. Du behöver tex inte betala extra till läkaren för hen ska skriva ut ett recept eller för att barnmorskan ska förlösa dig. Det vi däremot har betydligt mer av är korruptionen i företagsvärlden. Det är inte ovanligt att kommunala eller privata beställare får material eller tjänster av leverantörer som är att beteckna som muta. Tyvärr är det svårt att uttala sig om hur problematiken utvecklas över tid, eftersom största delen av alla korruptionsärenden är dolda. Carinas uppfattning är dock att det blivit något bättre de senaste 10 åren eftersom man i många bolag arbetat intensivt med att tydliggöra både problematik och regelverk.

Det uppstår lättare både bedrägeri och korruption i branscher som säljer tjänster och material som alla behöver. Självklart förekommer kickbacks inom alla branscher men det kräver mer handpåläggning och omskrivningar mm från personerna som ska verkställa (och dölja) mutan om det är en nisch-bransch och/eller en specialaffär än i en bransch med stora flöden.

Man kan förhindra korruption genom ett långsiktigt och målmedvetet förebyggande arbete med noggrann efterlevnad och uppföljning.

Utmaningen för det normalstora svenska bolaget

Den största utmaningen för företag är att inte falla in i en kultur som innebär att man bjuder kunder på saker som kan bedömas som en otillbörlig förmån. Detsamma gäller omvänd situation då någon annan erbjuder något som kan vara en otillbörlig förmån. Den interna kulturen och branschkulturen är den svåraste att ändra men det går om man arbetar målmedvetet och vågar ta tag i de problem som uppstår.

Typiska varningsflaggor för ökad risk för korruption:

- Skalbolag i skatteparadis
- Kontor som bara är en fasad
- Leverantörer som överfakturerar
- Omfattande och märkliga kreditnotor till kunder
- Felaktig prissättning
- Långvariga relationer
- Beroende leverantörer
- Svagt ledarskap

För att skydda ett normalstort bolag med begränsad budget mot korruption måste man arbeta för att öka medvetenheten bland personalen om vad korruption innebär och att bolaget kan bli utsatt för detta genom kunder som kräver att få vissa fördelar. Man ska även klargöra internt att det inte är ok att betala privata tjänster, material eller resor för kunden även om detta sedan faktureras via något projekt. Det är viktigt att klargöra företagets ståndpunkt i frågan samt att man inte accepterar avvikelser. Vad som står i lagen och vad man riskerar för företaget om man mutar eller tar emot mutor är också viktigt att alla förstår.